ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
_____ Руслан ПАПІРНИК
«02» 09 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

спеціальність 051 «Економіка»
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-наукова програма «Економіка»
(назва освітньої програми)
освітній ступень доктор філософії
(ступень)
форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)
розробник Юлія ОРЛОВСЬКА
Олена КАХОВСЬКА
Світлана МАЩЕНКО

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Дослідження соціально-економічних систем» складена відповідно до освітньої програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», в межах якої досліджуються актуальні питання методології функціонування соціально-економічних систем у сучасних умовах та обґрунтовано теоретичні основи адаптивно-гомеостатичних показників систем, що має сприяти набуттю комплексу знань, які спрямовані на трансформацію в конструктивні методологічні апарати дослідження й організацію систем.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			II	
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90	
Аудиторні заняття, у т.ч:	**30**		**30**	
лекції	30		30	
лабораторні роботи	-		-	
практичні заняття	-		-	
Самостійна робота, у т.ч:	**60**		**60**	
підготовка до аудиторних занять	10		10	
підготовка до контрольних заходів	10		10	
виконання курсового проекту або роботи	-		-	
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	40		40	
підготовка до екзамену	-		-	
Форма підсумкового контролю			**залік**	

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування у здобувачів освіти теоретичного базису та практичних компетенцій у сфері функціонування соціально-економічних систем в умовах сучасних глобальних викликів, що має сприяти акумулюванню накопиченого потенціалу системного знання, забезпечуючи його всебічний розвиток і трансформацію в конструктивні методологічні апарати дослідження й організацію систем.

Завдання дисципліни: дослідження категоріального аналізу теоретико-системних досліджень; засвоєння базисних системних параметрів та закономірностей; оцінка функцій, які необхідні для збереження соціально-економічних систем; засвоєння методології і засобів структурного моделювання об'єктів та процесів економіки; аналіз м'яких обчислень та логіко-лінгвістичного моделювання в економіці, моделей систем масового обслуговування в економіці, елементів підготовки та прийняття рішень в системному аналізі.

Пререквізити дисципліни: теоретичні знання та практичні вміння набуті під час вивчення дисциплін за профілем попередніх рівнів вищої освіти та дисциплін «Методологія наукових досліджень та управління науковими проектами» і «Філософія науки».

Постреквізити дисципліни: набуті знання та вміння з дисципліни сформують необхідний інструментарій для подальшого опанування дисциплін, передбачених освітньою програмою, а саме: «Актуальні проблеми економіки підприємств», «Сучасні проблеми міжнародної та національної економіки» та циклу вибіркових дисциплін, а також становитимуть фундамент подальшої науково-педагогічної діяльності здобувача освіти.

Компетентності.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері економіки, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-4 Здатність генерувати нові ідеї.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-1 Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямах і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК-4 Здатність здійснювати наукову та педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, а також науково-дослідну діяльність в наукових установах та у реальному секторі економіки.

СК-5 Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК-6 Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціальноекономічних систем і процесів із застосуванням різних методів та моделей на мікро-, мезо-, та макрорівнях.

Заплановані результати навчання.

РН-1 Мати теоретичні знання зі сфери дослідження, особливостей розвитку соціально-економічних систем, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напряму, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН-2 Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в! умовах глобалізації.

РН-3 Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямах.

Методи навчання:

- словесні: лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням опорного конспекту; лекції-дискусії; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;
- практичні (практична робота, ділові ігри, вирішення задач та ін.),
- наочні (ілюстрація, спостереження, демонстрація,
- відеометод (показ, пред'явлення матеріалу).
- використання інтерактивних, відкритих та проблемних лекцій, семінарів і круглих столів, використання кейс-методів, а також застосування сучасних освітніх інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання та досліджень.

Форми навчання: фронтальні, колективні, групові, індивідуальні, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с.р
Змістовий модуль 1. Основи дослідження соціально-економічних систем					
Тема 1. Категоріальний аналіз теоретико-системних досліджень	12	4	-	-	8
Тема 2. Базисні системні параметри та закономірності	12	4	-	-	8
Тема 3. Функції, необхідні для збереження соціально-економічних систем	12	4	-	-	8
Тема 4. Методології і засоби структурного моделювання об'єктів та процесів економіки	12	4	-	-	8
Тема 5. М'які обчислення та логіко-лінгвістичне моделювання в економіці	12	4	-	-	8
Тема 6. Моделі систем масового обслуговування в економіці	12	4	-	-	8
Тема 7. Елементи підготовки та прийняття рішення в системному аналізі	12	4	-	-	8
Тема 8. Програмне забезпечення імітаційного моделювання	6	2	-	-	4
Усього годин	**90**	**30**	-	-	**60**

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1, 2	Тема 1. Категоріальний аналіз теоретико-системних досліджень	4
3, 4	Тема 2. Базисні системні параметри та закономірності	4
5, 6	Тема 3. Функції, необхідні для збереження соціально-економічних систем	4
7, 8	Тема 4. Методології і засоби структурного моделювання об'єктів та	4

	процесів економіки	
9, 10	Тема 5. М'які обчислення та логіко-лінгвістичне моделювання в економіці	4
11, 12	Тема 6. Моделі систем масового обслуговування в економіці	4
13, 14	Тема 7. Елементи підготовки та прийняття рішення в системному аналізі	4
15	Тема 8. Програмне забезпечення імітаційного моделювання	2
Усього годин		**30**

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичні заняття не передбачені навчальним планом.

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	10
2	Підготовка до контрольних заходів	10
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях: *Порівняльні економічні системи* *Типологізації соціально-економічних систем* *СНР як основа соціально-економічних моделей* *Показники ефективності соціально-економічних систем*	 10 10 10 10
Усього годин		**60**

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Під час вивчення даної дисципліни використовуються такі методи контролю: усний, письмовий, тестовий, практична перевірка, а також методи самоконтролю та самооцінки.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Основи дослідження соціально-економічних систем

Максимальна оцінка – 100 балів. Оцінка поточного контролю 1 (ПК1) складається із:

- підготовки та захисту доповіді за обраною темою (максимальна кількість балів – 20 балів). Доповідь оцінюється за такою градацією балів:

-повністю розкрито зміст теми, правильні відповіді на всі додаткові запитання – 20 балів;

-повністю розкрито зміст теми доповіді, загалом правильні відповіді на питання, але з помилками, які стосуються базових знань з положень розкритої теми – 10-19 балів;

-частково розкрито зміст теми доповіді, неправильні відповіді на більшість додаткових питань – 1-9 балів;

-не розкрито зміст теми доповіді, неправильні відповіді на питання – 0 балів.

-контрольної роботи (максимальна кількість балів – 80 б).

Контрольна робота складається з 20 тестових завдань.

Студент отримує по 4 бали за правильну відповідь на кожне з 20 тестових питань, або 0 балів в разі неправильної відповіді (максимальна кількість балів за правильні відповіді на всі тестові питання – 80 балів).

Підсумкова оцінка з дисципліни «Дослідження соціально-економічних систем» визначається за результатами змістового модуля 1.

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача і здобувача освіти , прозорість оцінювання, інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії. Здобувачі мають дотримуватися правил поведінки на заняттях згідно Статуту Академії. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Порядок зарахування пропущених занять: пропуски занять реєструються викладачем у навчальному журналі. Кожне пропущене заняття має бути відпрацьоване, що передбачає відпрацювання лекційних та практичних занять методом підготовки реферативної роботи на тему, яка узгоджується з викладачем відповідно до тематики пропущених занять. У разі наявності невідпрацьованих пропусків занять аспірант не допускається до складання поточного та підсумкового контролю.

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти. Здобувачі мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності ПДАБА ПЛПМ 0812-001:2018, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки, а саме:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- надання згоди на перевірку письмових робіт здобувачів на антиплагіат за допомогою відповідного програмного забезпечення.

У випадку надзвичайних ситуацій (епідемії, пандемії, стихійного лиха, введення надзвичайного стану і т.д. здобувачі повинні дотримуватися правил поведінки, які встановлені відповідними інструкціями в ситуаціях, що наступили.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Рязанцева В.В. Економетрія. Моделювання макроекономічних процесів: навч. посіб./ В.В. Рязанцева . – К.: КНТЕУ, 2018. – 388 с.
2. Козловський С. В. Забезпечення стійкості та розвитку сучасних економічних систем: моногр. / С.В. Козловський. — Вінниця: ТОВ Нілан ЛТД, 2017. — 554 с.
3. Вергунова І.М. Системне моделювання в економіці. – К. : ТОВ «Наш формат», 2016. – 134 с.
4. Функціонування соціально-економічних систем: теорія та практика : монографія / О. М. Таран-Лала. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – 332 с.
5. Ющенко Н.Л. Економіко-математичні моделі в управлінні та економіці: навч. посіб. /Н.Л. Ющенко – Чернігів, Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – 278 с.

6. Литвиненко Н.І. Інституціональні складові соціально-економічного розвитку країни. Дніпропетровськ: НГУ, 2015. 310 с.
7. Лозовська Л.І. Прогнозування соціально-економічних процесів: навч. посіб. / Л.І. Лозовська, Л.М. Бандоріна, О.Б. Скороход та ін. – Дніпропетровськ: «Герда», 2014. – 106 с.
8. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування : навчальний посібник / Б. Є. Грабовецький. - Вінниця : ВНТУ, 2013. – 66 с.
9. Моделювання економічних процесів: Навчальний посібник. – Одеса. ОНЕУ,2012. - 132 с.
10. Руська Р. В. Економетрика: навчальний посібник / Р.В. Руська. Тернопіль: Тайп, 2012. 224 с.
11. Lenzen M, Li M, Malik A, Pomponi F, Sun Y-Y, Wiedmann T, et al. (2020) Global socio-economic losses and environmental gains from the Coronavirus pandemic. PLoS ONE 15(7): e0235654. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0235654
12. Godina O.V., Kosenkova Y.Y., Maksimenko L.S., Mezentseva Y.R., Shcherbakova T.A. (2019) Strategic Directions of Innovational Development of Socio-Economic Systems. In: Popkova E., Ostrovskaya V. (eds) Perspectives on the Use of New Information and Communication Technology (ICT) in the Modern Economy. ISC 2017. Advances in Intelligent Systems and Computing, vol 726. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-90835-9_14
13. Akulich, Maria and Kaźmierczyk, Jerzy. "The socio-economic approach to the study of modern economic systems. Post-capitalism. Part 2." Management, vol.22, no.2, 2018, pp.299-310. https://doi.org/10.2478/manment-2018-0038

Допоміжна

1. Методи і моделі економічного прогнозування : навч. посібник / В.П. Кічор, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, Д.І. Скворцов, А.Л. Висоцький; за ред. В.П. Кічора. - Львів: Растр-7, 2019. - 272 с.
2. Сухоставець А.І. Використання математичних методів і моделей в дослідженнях соціального капіталу. Інтелект XXI. 2018. № 2. С. 121–125.
3. Соціально-економічний розвиток і безпека України: стан та перспективи // матеріали міжвузівської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених (м. Львів, 19 квітня 2018 р.) / за заг. ред. Я.Я. Пушака. – Л. : Ліга-Прес, 2018. – 212 с.
4. Моделювання та прогнозування економічних процесів [Текст]: Матеріали IX Науково-практичної конференції. – К.: НТУУ «КПІ», 2015.
5. Отенко В. І. Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник / В. І. Отенко, В. В. Іванієнко, Г. Ф. Азаренков. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2015. – 344 с.
6. Прогнозування соціально-економічних процесів : навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.030502 "Економічна кібернетика" денної форми навчання / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В. М. Наумов та ін. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 656 с.
7. Дудко В.С. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник для студ. вищ. навчал. закл. в 2 частинах / [В.С. Дудко, Т.Д. Краснова, В.В. Лаговський]. – Ірпінь: НУДПСУ, 2012. –Ч. І. – 348 с.
8. Клебанова Т. С. Методы и модели прогнозирования социально-экономических процессов: Учебн. пособ. / Т. С. Клебанова, В. А. Курзенев, В.Н. Наумов и др. – СПб.: Издательство СЗИУ РАНХ и ГС, 2012. – 566 с.
9. Математичні методи в економіці: навч. посіб. / І.С.Благун, В.П.Кічор, Р.В.Фещур, С.Й.Воробець; за ред.. В.П.Кічора; Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 264с.

10. Морозова С.А., Орловська Ю. В. Інноваційна центро-периферійність розвитку країн ЄС та України. Економічний простір. 2020. №155. С.71-82
11. Орловська Ю.В. Державне управління процесами розвитку інтелектуальної економіки в Україні: Монографія. Дніпро: ПДАБА, 2020. 152 с.
12. Y Orlovska, A Cherchata, O Kovalenko (2020). Development of intellectual economy: some approaches for policy elaborating. Baltic Journal of Economic Studies. 6 (2), 116- 124. DOI: https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-2-116-124 (Web of Sceince)
13. Орловська Ю.В., Морозова С.А. Сучасна інноваційна політика провідних Європейських країн: досвід для України. Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ, ПДАБА. №120. 2017. С.24-36.
14. Орловська Ю.В., Морозова С.А. Трансформація ролі інновацій у розвитку сучасної світової економіки. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. 2016. Вип. 42. Ч. ІІ. – С. 60-67.

13. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua
3. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nplu.kiev.ua
4. Офіційний сайт Національного банку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http:// www.ukrstat.gov.ua
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Режим доступу: www.me.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. Режим доступу: www.mlsp.gov.ua
8. Прикладні економіко-математичні моделі. Режим доступу: https://stud.com.ua/9254/ekonomika/ekonomikomatematichni_metodi_i_prikladni_modeli
9. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів Навч. посібник [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=546
10. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.gmdh.net/articles/theory/StatModeling.pdf
11. Математичний пакет прикладних програм MAPLE. Режим доступу: http://www.maplesoft.com/products/maple/

Розробник _____ (Юлія ОРЛОВСЬКА)
(підпис)

_____ (Олена КАХОВСЬКА)
(підпис)

_____ (Світлана МАЩЕНКО)
(підпис)

Гарант освітньої програми _____ (Дмитро ЛЕВЧИНСЬКИЙ)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та публічного управління і адміністрування

Протокол №1 від 31 «серпня » 2020 року